5 Bani în România.-10 Bani în străinătate

I C G

Anul XXXI.- No. 151.- Marți 4 Iunie 1913

ABONAMENTE

ROMÂNIA		STRĂINĂTATE
Lei 4.65	3 luni	Lei 10.-
9.15	6 luni	20.-
18.—	Un an	40.-

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN

UNIVERSUL

CELE DIN URMĂ STIRI DIN LUMEA ÎNTREAGĂ
TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE

ZIARUL „UNIVERSUL"
Onor Biblioteca Centrală
IAȘI

Redacția și Administrația: 11, str. Brezoianu 11 — București —

Congresul „Asociațiunii generale a medicilor"

CONGRESIȘTII IN FAȚA SĂLEI „LIEDERTAFEL"

POLITICA EXTERNA

Criza republicanismului spaniol

— XOX —

Zilele trecute s'a petrecut în viața publică a Spaniei un fapt de o deosebită însemnătate. O parte din partidul republican a manifestat dorința de a se ralia monarhiei și primul ministru contele de Romanones nu numai că a primit cu entusiasm această propunere dar și-a terminat chiar cuvântarea prin cuvintele: „banca ministerială vă așteaptă". Pentru cei cari cunoșteau starea de spirit a multor republicani spanioli, aceasta nu e de mirare; ceea ce e însă curios este că această hotărâre n'a fost provocată de vre-o manifestațiune a partidului republican ci de un discurs al d-lui Maura, șeful conservatorilor.

Se știe că astă iarnă d. Maura își dăduse demisia din șefia partidului conservator și declarase că partidul său va rupe orice legături cu monarhia dacă regele nu îndepărtează pe liberali dela guvern. Această violentă ieșire făcuse mult sgomot. Partizanii d-lui Maura, mai cuminți decât dânsul, refuzaseră să-l urmeze pe acest teren primejdios, așa încât văzându-se desaprobat de propriul său partid d. Maura, dealtminteri cu o dasăvîrșită ineleganță, a încercat să se scuze, a revenit asupra declarațiilor sale și în cele din urmă a reluat șefia conservatorilor.

După asemenea pățanie se putea presupune că d. Maura nu va avea poftă să recidiveze. Dar se vede că este incorigibil, căci acum câte-va zile a rostit în Cortezuri un discurs de o rară vehemență în care, ce e drept, n'a mai amenințat cu retragerea din șefie, dar a afirmat din nou că partidul conservator nu poate păstra față de liberali o atitudine constituțională, nici continua să servească dinastia, dacă nu se pune capăt actualului regim. In fața acestei declarațiuni contele de Romanones a prezintat imediat regelui demisia cabinetului cerându-i să consulte pe toți oamenii politici și să lămurească astfel situația partidului conservator în viața politică a Spaniei fiind că nu se poate trăi dacă din 6 în 6 luni acest partid reînoește asemeni declarațiuni.

Intr'adevăr Alfons XIII a consultat pe reprezentanții tuturor partidelor și rezultatul a fost că o întreagă pătrime din partidul conservator în frunte cu d. Dato, a desaprobat și de rândul acesta pe d. Maura și că guvernul a fost invitat să rămână la putere. Dar—și aceasta e partea interesantă — cu acest prilej s'a mai întâmplat ceva.

Reacționarismul nesocotit al d-lui Maura a speriat și indignat până într'atâta spiritele democratice încât republicanii au făcut niște declarații pe care de sigur că fără discursul d-lui Maura nu le-ar fi făcut nici odată.

Reformiștii prin graiul distinsului lor orator, d. Melquiades Alvarez, la funesta eventualitate a unui regim Maura, au mărturisit că mai bine decât să fie expuși mai bine preferă să renunțe la republicanismul lor, să-l considere de o cam dată ca un ideal îndepărtat și să dea tot concursul lor monarhiei dacă aceasta le garantează îndeplinirea unui program democratic și anticlerical. Bine înțeles tot partidul republican n'a admis această teză. Mulți rămân potrivnici oricărui compromis cu monarhia dar spărtura s'a făcut. O parte însemnată din partidul republican trece de partea monarhiștilor. Aceasta este fără îndoială isbânda cea mai strălucită pe care o putea dobândi politica democratică începută de d. Canalejas și continuată de actualul prim-ministru. Nimic nu dovedește mai bine de cât această scisiune a partidului republican că regele a avut dreptate să se desbare de influențele clericale ce-l înconjurau și să-și pună încrederea în partidele înaintate. Discursul d-lui Maura e dovada evidentă că un regim reacționar nu poate astăzi decât să ucidă în Spania principiul monarhic, pe când un regim sincer și hotărât democratic e cel mai bun mijloc de a-l întări.

Dacă intrarea în rândurile monarhiste a unei fracțiuni a deja ar fi un bine. Dacă va avea numai darul să încurajeze pe regele în porniriile sale liberale, deja ar fi un bine. Țara va avea însă drept urmare să răpească conservatorilor orî ce nădejde de a mai constitui un partid de guvernământ până ce nu-și vor democratiza concepțiile, atunci ea este pentru Spania o adevărată fericire.

De aceea să ne fie îngăduit să avem pentru d. Maura mai multă indulgență de cât au democrații din Spania. Cine știe dacă fără intransigența sa brutală primejdiile reacționarismului s'ar fi înverdecat așa de lămurit cine ține dacă spre nenorocirea Spaniei nu s'ar mai fi ivit oameni de bună credință, care să se lase a fi sedușî de necesitatea guvernării conservatoare. Cel puțin așa pericolul fiind bine cunoscut toți vor lupta ca să-l înlăture.

I. G. D.

— OXO —

FUZIUNEA
partidelor opoziționiste din Ungaria

Budapesta, 1 Iunie. — **Astăzi a fost înfăptuită fuziunea partidelor opoziționiste sub numele de „Partidul independent și 48-tist.**

Au fost aleși ca șefi Francisc Hossuth și Iulius Justh, iar președinte diriguitor contele Mihail Karolyi.

In legătură cu fusiunea partidelor din opoziție s'a întâmplat un eveniment de o importanță politică gravă, anume că *contele Iulius Andrassy guvernamental disident, fost ministru de interne* a intrat împreună cu toți partizanii lui în noul partid.

Programul noului partid a fost alcătuit în așa fel ca partidul să poată avea pretenții justificate de guvernământ, ceea ce până acum nu avea nici un partid din opoziție, din cauză că programul fiecăruia era alcătuit în așa mod, că realizarea lui ar fi dus la desbinarea de Austria.

— OXO —

Accidentul de tramvai din strada Occidentului

Alaltă-seară, la orele 9 jum., un nou accident de tramvai s'a întâmplat pe str. Occidentului, în următoarele împrejurări:

Vagonul electric al S. T. B. No. 48, venind cu mare viteză dinspre str. Buzești, în dreptul casei cu No. 19, a izbit pe tânăra Marița Giurgiuca, de 27 ani, de fel din Transilvania, servitoare la d. avocat Chiriță Vasilescu, din str. Occidentului No. 21, care în acel moment voia să traverseze strada.

Nenorocita servitoare căzând jos a fost târâtă pe o distanță de câțiva metri, când vagonul s'a oprit.

Starea Mariței Giurgiuca fiind gravă, ea a fost dusă cu o birjă la spitalul Filantropia, unde a fost internată.

Cazul fiind adus la cunoștința dlui c. s. sub-comisarul Stănescu a făcut ancheta, interogând victima, pe vatman și mai mulți martori oculari ai acestui accident.

— OXO —

BANCHETUL
în onoarea d-lui Dr. Leonte

Foștii elevi ai doctorului Leonte, cu prilejul retragerei din activitatea spitalicească a maestrului lor, au organizat alaltă seară, un banchet la „Bulevard".

Au asistat foarte numeroși medici, din Capitală și din toată țara, — toți foști elevi ai doctorului Leonte. Am remarcat în asistență pe d-nii d-ri: Măldărescu, Obreja, Marinescu, Angelescu, Nanu-Muscel, C. Andronescu, Babeș, N. Tonescu, Saabner Tuduri, Augustin-Craiova, Bardescu, Pandele, Cosma, Sion, președintele „asociațiunei generale a medicilor din țară", Proca, Drugescu, Eugeniu Felix, Dumitrescu-Brăila, Duma, Vasiliu-Ploești, Rigani, Parhon, Botescu, Dumitru Popescu, Drăgușescu, Nicolau-Ploești, Burghele, d-na Manicatide-Venert, d-ra Arbore, Teodor Stefănescu, Troteanu, Papagoga, Dragomirescu, Stein, Samarian, Atanasescu, B. Stoicescu, P. Florescu, Pilescu, Bohachi, Costiniu, Besnea, Chrisodulo, Iacobovici, Baroncea, Vines, Zega Atanase, Dudumi, Moscu, Ghiulamila, Hristodorescu, Hasnaș, Martinescu, Daniel-Iași, Gh. Severeanu, Orăscu, Steiner, Iernici, Minculescu, Nițulescu, Iliescu, Teodoru, Temo, Verusi Al., Irimescu, Apostolescu V., Pucercu, Costea, etc.

Cuvântarea d-lui profesor Măldărescu

Seria toasturilor a deschis-o d. profesor dr. Măldărescu care, după ce a închinat primul pahar pentru conducătorul Românici, M. S. Regele Carol, într'o călduroasă cuvântare a expus pe larg însușirile distinse ale maestrului sărbătorit prin acest banchet.

Expunând vasta și rodnica activitate a d-rului Leonte, cuvântătorul a arătat personalitatea distinsă a sărbătoritului, care medic remarcabil, practician strălucit, a fost o somitate a științei medicale europene. Meritele d-rului Leonte sunt multe și variate; între ele nu trebue uitat acela de a fi înființat școala de chirurgi. Dacă personalitatea sărbătoritului e așa de mare din punct de vedere științific, ea e tot așa de mare din punct de vedere național.

Cuvântarea d-lui Bardescu

După ce s'au citit mai multe telegrame de felicitare primite dela d-nii d-ri Dona, Vitzu-Galați, Ioviiz, Goldenberg, Dimitriu-Brăila, T. Bogdanovici, etc., a vorbit d. dr. Bardescu, care a arătat că, între alte merite remarcabile care revin d-rului Leonte, e acela de a fi înființat chirurgia modernă într'o vreme în care ea nu era de fel cunoscută în țara noastră. Ca om de inimă, ca om de societate și ca profesionist, d-rul Leonte a fost un temperament distins, o personalitate puternică. Sărbătoritul de astăseară se poate simți fericit constatând că toți foștii săi elevi sunt azi oameni cari ca medici ocupă un loc de frunte în societate.

Au căutat să facem să rămână și generațiilor viitoare acest moment solemn în viața noastră și a neamului nostru și-ți oferim această placă comemorativă.

D-rul Bardescu, elev și d-sa al d-rului Leonte, a oferit sărbătoritului o foarte frumoasă placă comemorativă, în aur, — în aplausele călduroase ale asistenței.

*

D. dr. Obreja a toastat de asemenea în termeni călduroși pentru distinsul sărbătorit, evidențiind calitățile sale remarcabile.

Lipsa de spațiu ne împiedică să dăm acest toast, ca și cele următoare, pline de o căldură și de o dragoste egală, ridicate de d-nii d-ri Dumitru Popescu, N. Tomescu, Vasiliu, Const.-Ploești, Cosma, Drugescu, Nicolescu, Botescu, Daniel-Iași, Duma, Augustin-Craiova, Hasnaș Tg. Jiu, Demetriad-Iași, d-ra Arbore și Marinoiu-Târgoviște.

Cuvântarea d-lui dr. Leonte

Foarte emoționat de mișcătoarele dovezi de dragoste ce i se arată, d-rul Leonte a răspuns prin următoarea cuvântare:

Iubiți confrați și amici!

Retragerea mea din viața spitalicească mi-a procurat momentele fericite de a mă vedea înconjurat de dragostea d-voastră a tuturor. Și cum să nu-mi fie scumpe aceste momente, dacă dinprejurul meu eleví de eri, colegi azi, ajunși cu situații profesionale strălucite păstrează încă acea tainică legătură de iubire de și au trecut mulți ani viforoși peste capetele noastre.

Amicii mei vechi și noi, confrații din asociațiune, colegii dela ultimul meu spital, — spitalul Brâncovenesc, — toți mi-au arătat sentimentul de iubire pentru care n'am cuvinte să le mulțumesc.

Nu știu, domnilor, ce trebuie să privesc mai mult în această apoteoză a carierii mele în spital, — munca ce am depus ori conduita ce am avut ca coleg și ca maestru. Când am început chirurgia, mijloacele noastre erau foarte restrânse și foarte mărginite. Iodoformul și acidul fenic erau singurele arme cu care luptam contra infecțiunilor. Asepsia, la început am făcut-o prin fierberea materialului de pansamente, piese improvizate. Cu toate acestea, am practicat operațiuni cari și azi sunt considerate ca foarte îndrăznețe.

Intr'un șir lung de ani, la spitalele Coltea, Filantropia și Brâncovenesc, urmând necontenit progresele științei, am dat toată munca mea de fiecare ceas și de fiecare zi pentru desvoltarea chirurgiei în țară.

Am căutat în totdeauna să-mi îndeplinesc datoria cu toată mila și dragostea de bolnavi, cu tot respectul și toată iubirea între confrați și colegi. Și constat cu mulțumire că aceste principii sunt urmate de foștii mei eleví.

Domnilor, nu am măhnirea de a fi sosit ceasul retragerii, fiindcă văd în tineretul care mă înconjoară speranțele unui viitor și mai bun. Simt în manifestația d-voastră de iubire mulțumirea sufletească de a-mi fi îndeplinit datoria și, mulțumindu-vă tuturor, dați-mi voie să ridic paharul în sănătatea d-voastră.

D. dr. Papagoga a rostit apoi o mișcătoare cuvântare, aducând elogii sărbătoritului; după d-sa au vorbit d-nii d-ri Temo Ibrahim-Medgidia, Atanase Zega și Dumitrescu-Brăila, care a încheiat seria toasturilor.

*

Se mai citesc numeroase telegrame de felicitare, adresate sărbătoritului de diverși medici cari, din anumite motive n'au putut participa la banchet.

La orele 12 jumătate, banchetul a luat sfârșit în mijlocul unei vii animații, după ce asistenții s'au fotografiat în grup, având în mijloc pe distinsul sărbătorit, d-rul Leonte.

— XOX —

* D-nii abonați cari cer schimbări de adresă, sunt rugați cu insistență să binevoiască a trimite administrației, odată cu cererea d-lor, și eticheta pe care este imprimată adresa cu care primesc ziarul până atunci, spre a se putea da cu rapiditate cererilor și a nu se întârzia cu trimiterea ziarului la noua adresă.

CONVORBIRI ȘTIINȚIFICE

Știința și politica

In Londra există o instituție cum nu se găsește aiurea, intitulată „Casa științei britanice", în care se află grupați mai toți învățații acestei țări a progresului și a științei. E foarte interesant pentru noi Românii, să știm care e scopul ei și un discurs ce Sir David Gill l-a ținut mai zilele trecute, ne arată în mod lămurit acest scop. Voiu rezuma acest discurs după revista științifică *Nature*, care apare în Londra. Din cuvântarea lui Sir David Gill vom putea scoate multe învățăminte pentru noi, cari am avea mare nevoie de o asemenea instituție folositoare.

Scopul instituției în chestiune este de a întrebuința știința și metodele științifice la deslegarea problemelor administrative și politice.

Membrii institutului nu fac nici un fel de politică, adică nu sunt înregimentați în nici un partid politic.

Politicianii — cei englezi, bine înțeles, ca să nu supărăm pe ai noștri — în majoritatea cazurilor nu au cunoștințe științifice serioase, de și de știință depinde întregul progres și toată civilizațiunea noastră modernă. In curent cu arta și cu literatura sunt mai toți, de și nu există arhitecți și sculptori cari să întreacă pe aceia ai vechei Grecii, nici pictori cari să egaleze pe un Holbein, Titian sau Rembrandt, nici literați cari să egaleaze pe Homer, Shakespeare, sau Dante. In filozofie chiar nu s'a ajuns mai departe de cât ajunsese un Platon.

In schimb, ce progrese minunate a făcut știința! Tycho Brahe, Kepler și Newton au pus temeliile astronomiei dinamice moderne: Stokes, Kirchoff și Bunsen temeliile chimiei întregului univers. Chimia și fizica au făcut pași gigantici și suntem pe cale să deslușim constituția atomului.

Electricitatea e supusă omului, eterul ne transmite telegrame și în sfârșit știința ne-a dat mijlocul de a combate boalele, de a avea automobile, aeroplane, etc.

Dacă știința a făcut ea singură toate acestea, atunci pentru ce primiri legislatorii sunt abia câțiva cari o cunosc? Ba pentru țara românească, s'ar putea adăuga, pentru ce majoritatea o disprețuiesc, sau cel puțin o nesocotesc?

Sir David Gill spune că nu mai vorbește despre deputați, cari nu pot nici odată să-și exprime părerile lor, chiar dacă le au, dar chiar de cei cari conduc soarta țării.

„Guvernarea reală a acestei țări, adaugă învățatul englez, e pe mâinele câtorva oameni, cari în cele mai multe cazuri au fost aleși pentru darul lor de a vorbi, pentru priceperea lor în discuții, pentru un magnetism personal, care are putere asupra maselor, iar nu pentru calitățile unui înalt om de Stat, sau pentru solidele lui cunoștințe științifice. De obicei, politicianul încă de când era tânăr de tot privea țintă spre politică și instrucția lui s'a mărginit în direcțiunea istoriei și a economiei politice, nesocotind cu totul ramurile exacte ale științei. Instinctele omului de știință sunt în adevăr opuse obișnuitului politician de partid. Omul de știință trebue să fie sigur pe argumentele sale, când afirmă ceva, și mai întâi trebue să compare faptele existente cu teoria, înainte de a-și da părerea. Mai presus de ori ce, trebue să existe influența părerilor preconcepute, fie acele părerî ale sale, sau ale prietenilor săi, atunci, când e vorba să scoată concluziuni din faptele observate. Unde e însă politicianul care să-și întemeieze acțiunea sa pe asemenea baze? Ar fi isgonit din partid".

Sir David Gill arată în urmă, că institutul acesta nu trebuie să aștepte să fie consultat, când e vorba de votarea unei noui legi, ci institutul trebue să studieze chestiunea și să-și dea părerea; rămâne ca guvernul să ție socoteală de ea sau nu și dacă nu ține socoteală, a lui va fi răspunderea.

Invățații englezi, în orice caz, au o situație mai bună, ei nu depind cu totul de bunăvoința politicianilor, ei nu sunt nevoiți să facă adevărate transacții, ca să-și procure fondurile necesare așezămintele științifice unde lucrează pentru binele țării, ei nu sunt angajați de la graniță în cutare sau cutare partid politic, care a dat mai mult. Discursul învățatului englez va interesa pe cei din țara noastră, cari, spirite cu totul independente, nu văd prosperarea țării acestcia de cât în răspândirea unei cât mai întinse culturi științifice.

Victor Anestin

DIN CAMERA UNGARA

DISCURSURILE
deputatului român Stefan C. Pop

PROECTUL DE LEGE PENTRU INFIINȚAREA EPARHIEI MAGHIARE

Ministrul cultelor d. Iancovici a prezentat azi parlamentului proectul de lege cu privire la înființarea episcopiei gr.-cat. maghiare.

*

Cel dintâi a luat cuvântul la acest proect d. deputat Stefan C. Pop, din partea partidului naționalist român.

Intr'un discurs de peste o oră jumătate, deputatul român a arătat ce mare nedreptate s'a făcut românilor din punct de vedere cultural prin răpirea a 70 de comune dela sânul metropoliei românești de Alba-Iulia și incorporarea acelora la episcopia streină. A arătat apoi că modul înființărei acestei episcopii a fost în continuă provocător. In loc ca guvernul să aibă în vedere la înființarea acestei episcopii numai interesele greco-catolicilor maghiari, caută să îngrijească interesele credincioșilor români.

Expunerea istorică, făcută de deputatul român a relelor acestei episcopii a fost ascultată cu multă atențiune de ministrul cultelor și de ministrul președinte Tisza.

D. Stefan C. Pop

A produs mare efect când deputatul român a amintit declarația solemnă a fostului prim-ministru Lukacs, făcută în plin parlament, că va revizui chestiunea episcopiei maghiare reîncorporându-se la mitropolia română comunele cari nu vreesc să recunoască episcopia maghiară.

Trecând apoi la activitatea comisiei de 50 care a fost ales-să la congresul din Alba-Iulia anul trecut, a expus în mod detaliat cari au fost hotărârile acestei comisii pentru a se apăra biserica română în contra nouei episcopii, hotărâri cari toate au fost date publicității. Nu înțelegem dar pe ce bază jandarmeria face investigațiuni pe la membrii acestei comisiuni ca să descopere unele documente? E și mai curios faptul că tocmai jandarmii din Sătmar au fost însărcinați să pătrundă în casele românilor din Transilvania!

Nu este oare o batjocură la adresa justiției maghiare, când jandarmii sunt puși să facă cercetări câtă vreme aceasta este datoria judecătorului de instrucție?

Oratorul trece apoi la chestia menținerei în arestul preventiv a preotului Mureșanu și credincioșilor săi.

Conform codului penal, d. Pop arată că tribunalul din Sătmar n'a avut nici un drept să țină închiși pe acești români mai mult de 3 zile. De oarece aceștia se află în prevenție de peste 16 zile, în sensul codului penal oratorul cere ministrului de justiție ca să cheme la răspundere tribunalul din Sătmar, pentru atentat la libertatea cetățenilor. Trecând apoi la valoarea morală, din punctul de vedere al ideii de stat maghiar, a noilor episcopi, deputatul român arată că conform bulelor papale numai în limba greacă și nu în cea maghiară se va face serviciul din biserică.

Se poate oare ajunge la vre-o maghiarizare a românilor numai prin aceasta? Nu.

Noua episcopie e deci numai un atentat la biserica noastră răpindu-se parohiile dela episcopiile românești fără ca statul să-și poată realiza scopul de maghiarizare.

Totul se mărginește numai la o jignire și persecuție în contra bisericei noastre.

RASPUNSUL MINISTRULUI DE CULTE

A răspuns ministrul cultelor dr. Iancovici făgăduind că va face tot posibilul ca înființarea nouei episcopii să se facă fără a se jigni interesele bisericei românești.

— OXO —

* Atragem atențiunea abonaților și cititorilor noștri, să păstreze zilnic cupoanele din pagina II-a a ziarului „Universul". Cu aceste cupoane veți lua parte la marele premii ce se vor oferi prin tragere la sorți, în cursul lunei Iunie.

CASA ROMANEASCA
la Expoziția internațională arhitectonică din Lipsca

Casa românească dela Expoziția din Lipsca

Lipsca, 12 Iunie, st. n. 1913

V'am anunțat deschiderea expoziției internaționale de construcțiuni, aranjată în apropierea monumentului bătăliei popoarelor, care formează și principala operă a actiivtății arhitectonice representată aci. Toate statele Europei sunt reprezentate. Lipsesc Balcanii, iar în mod oficial și România cu ei. Cu toate astea inițiativa privată dela noi și-a luat sarcina d'a face ca cunoscut în străini activitatea neamului românesc, valoarea lui, gustul lui, cultura lui.

In acest scop d-nii arhitect Vasilescu și I. Focșaner din București au construit în expoziție o casă românească, cea mai frumoasă și cea mai originală prin stilul ei și cea mai mult admirată de vizitatorî. Stilul, zugrăveala, decorațiunile, parte din mobilier, personalul, muzica toate inspiră viața românească. Intreaga lucare compusă din două corpuri formează un „Rumänischer-Weinrestaurant Carmen Sylva" și o sală de cinematograf „Rumaenien im Kino" unde e reprezentat tot ce e demn de văzut în țara românească. Ideea precoizată d'a face cunoscut un neam prin cinematograf la o expoziție internațională e minunată și demnă de toată lauda. Reprezentanea industriei noastre textile: o mantă românească; vederea Constanței cu cazinoul și silozurile ei au stârnit admirație în zilele din urmă. Un profesor cunoscător de lume, fermecat de raiul țărei noastre îmi spune: „Te fericesc d-le, aveți o țară mândră, prima călătorie în anul ăsta o să o fac spre mândriî Carpați și albastra Dunăre ca să realizez visul hărăzit de aceste filme". Din nenorocire filmele nu sunt văzute de cât de o foarte mică pare din vizitatorî fiindcă prețurile intrărei sunt prea mari iar întreprinzătorii nu sunt în putință d'a le reduce.

Ar fi cel mai potrivit moment și de datoria Statului românesc ca dând posibilitate publicului german să ne cunoască să putem eși din umbra în care ne-a lăsat reclama bulgară și victoriile statelor balcanice. Cred că o înțelegere între cei ce se îngrijesc de cunoașterea noastră în străini și între posesorii teatrului cinematografic ar fi în măsură să dea nemților chiar intrarea gratis la spectacole. Țara și neamul nostru ar câștiga moralmente nemăsurat de mult.

In două din ferestrele casei românești sunt expuse cusături prin cari expozanții vor să lămurească și să învețe opinia publică germană a deosebi cusăturile noastre de cele bulgărești cari formează azi în Germania „marea modă" (1).

Colecția de cusături, de altfel destul de mare raportată la forțele expozanților, ar putea fi completată de statul nostru care dispune de atâtea școale de industrie casnică și organizări pentru ridicarea artei naționale. Expoziția va ține până în toamnă târziu. Mai e destul timp ca intervenind statul să susție și să completeze intențiunile inițiativei private, ridicând din mintea nemților vălul întunecos care acoperea noțiunea despre țara românească și despre poporul românesc.

Netta

(1) Vezî „Noua Revistă Română" No. 1 vol. XIV „Die grosse mode bulgarisch".

CRONICI

Jocurile de noroc
de ION GORUN

Cine n'a auzit de nenumărate ori, în viața lui, vorba: — „N'am avut noroc", sau:—„De-aș avea noroc" — „Norocul lui!", (acuma a mai venit și „norocul lui Schroder")... Ce dovedește aceasta alt-ceva, decât că superstiția ne stăpânește? — și aș cuteza să zic că nu este om care, în fața aceluî necunoscut și neprevăzut ce poate dintr'o dată să-i schimbe soarta, să nu rămână sfios, și temător.

Plecî la război, sau te avântî într'o întreprindere... Nu știi care are să fie sfârșitul. De la care atârnă ca să te întorcî întreg, sănătos și glorios, sau profitat, dintr'unul sau dintr'alta? De la vitejie, de la prudență, de la talent sau de la dibăcie?— Ceî mai mulți pe care îi veî întreba, îți vor răspunde cu cea mai adâncă convingere: — De la noroc.

Inteligență, muncă, — acestea sunt elemente pozitive de izbândă în viață, — dar în ce măsură? — S'a căutat să se calculeze și să se stabilească matematicește raportul acesta.

Oamenî *ajunși* au fost întrebați — și din răspunsurile tuturora s'a crezut că se poate trage încheierea: — Isbânda în viață fie vorba de avere, sau de onoruri și glorie, se datorește în proporție de 60 la sută inteligenței, de 30 la sută norocului și de 10 la sută muncii...

Slabă mângâere pentru oamenii muncitorî. — Dar cifrele, orî-cum sunt supuse și altor constatări și verificări. Proporțiunea stabilită în chipul arătat apare în tot cazul arbitrară.

Dacă ajunșii, într'adevăr, nu pot să nu atribue o parte a succeselor lor și norocului, sunt ispitiți să se măgulească cu credința, sau cu afirmarea, că totuși *inteligența* lor este aceea care le-a fost de cel mai mare folos și ajutor... In schimb, toți aceia cari *n'au ajuns*, se vor feri de a-și atribui nesuccesele lipsei de inteligență îndestulătoare, ci vor arunca vina cea mai mare asupra lipseî de noroc. Tot așa-fel, orî-cine se împacă mult mai ușor să fie socotit drept leneș, de cât drept neinteligent,—va să zică după lipsa de noroc ar veni lipsa de muncă, drept esplicare a neisbândeî în viață.

O esplicare cu casalâță nu se potrivește; uniî atribue un rol mai mare, alțiî un rol mai mic norocului în viață, — dar toți îi atribue *un* rol.

De aceea, de sigur, din instinctul care-i spune fiecăruia că atunci, „când norocul-și schimbă pasul, n'aduc aniî ce-aduce ceasul", — purcede și aplecarea spre jocurile de noroc, care la mulți, prea mulți în tot cazul, și prea adesea, devine patimă.

Caracteristica tuturor patimilor este că sunt recalcitrante orî căruî raționament, și aceasta provine de sigur de acolo că la temelia lor sunt în definitiv porniriî ce zac în însăși firea omului. *Măsura* este numaî greu de ținut, — și când s'a trecut măsura din obișnuință, e greu să se mai revină la ea, — uniî pretind chiar că e imposibil;— de acolo vorba: „*bui a bu, boirа*", — sau satira populară despre bețivul... pocăit care, fiindcă a avut tăria să treacă pe lângă o cârciumă fără să intre, se întoarce ăs se cinstească drept răsplată.

Pocăința nu prea e din lumea aceasta și mai adesea ea provine din necesitate, după vorba: „Postește robul lui Dumnezeu, că n'are ce mânca", —ceea ce s'ar mai putea esprima și așa că: numaî are dințî sau stomac sănătos, — însfârșit că-î lipsește mijlocul de a se mai deda deprinderî rele.

In ce privește jocurile de noroc, mijlocul ar fi *banul*, — dar iată că aicî patima supraviețuește chiar mijlocului, — căcî dacă de pildă un stomac complet ruinat nu mai tolerează vițiul mâncării sau al băuturiî, — vițiul jocului continuă a stăpâni, ba poate îl prinde cu și mai multă înverșunare în ghiarele lui pe cel ruinat materialicește.

Ceea ce spuneam despre ineficacitatea oricăruî raționament în tratarea patimilor rele, a viților, se potrivește în adevăr, cu deosebire jucătorilor. Atâtea case de joc sunt, cari fac afaceri strălucite din exploatarea acestuî vițiu. E nevoe să le numărăm pe cele mai celebre și mai... autorizate?... Toată lumea le știe după cum toată lumea poate să fie perfect încredințată și sigură că din moment ce acele întreprinderi înfloresc așa cum se vede, jucătorul *trebue* să piardă — totuși jucători se găsesc